

ILUSTRIRANI
SLOVENEČI
TEDENSKA PRILOGA SLOVENČA

Leto VI

16. marca 1930

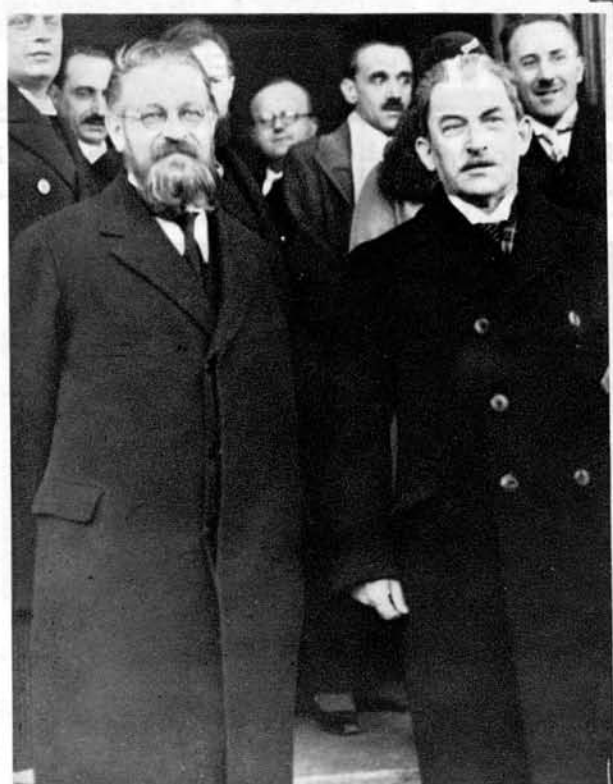
Štev. 11

Krašovec Fr.: Pomlad je tu

Albert Thomas,

ravnatelj mednarodnega urada dela v Ženevi, je prispel 27. februarja v Belgrad. Ob tej priliki se je vršila skupna konferenca zastopnikov vseh delavskih zbornic naše države.

Albert Thomas (na levi) in dr. Drinković (na desni), naš minister za soc. politiko.

Na desni: Petindvajsetletnica naše tehniške policije. Pred kratkim je slavil tehniški oddelek belgrajske policije, oziroma ministrstva za notranja dela, svoj srebrni jubilej. Ustanovljen je bil 1. 1905. pod imenom »Antropometrijski oddelek policijskega ministrstva«. Njegov prvi organizator je bil Dušan Alimpić, ki je pa prepustil svoje mesto že 1. 1909. Aci Andonoviću, ki vodi zavod še danes. Med vojno je bil seveda popolnoma uničen, po vojni je bil pa opremljen z vsemi najnovjšimi aparati. Ob priliki velike mednarodne policijsko tehnične razstave v Karlsruhe je vzbudil splošno pozornost in priznanje strokovnjakov. V tem zavodu se vrši identifikacija vseh zločincev.

Na desni v krogu: Dr. Frane Kidrič, profesor zgodovine starejše slovenske književnosti na naši univerzi, ki slavi 25. t. m. svojo petdesetletnico.

Hrvaški akademični kipar Trpimir Ivančević pri portretiranju predsednika češkoslovaške republike, Masaryka, na Hradčanih.

Crnogorska narodna tipa.

Na levi: Redko slovesnost je praznovala 5. marca Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Tega dne sta namreč praznovala 40 letnico svojega službovanja pri podjetju rotacijski strojnik Franc Poženel (X) in stroj. stavec Leopold Werzak (XX). Dopoldne jima je priredila prisrčno slovesnost tiskarna, zvečer so ju pa prišli pozdravit zastopniki strokovne organizacije s pevskim zborom »Grafika«. Slika nam kaže oba slavljence s tovariši-pevci.

Slovenec se uveljavi povsod.

Zračni poštni promet med Mehiko in Združ. državami vzdržuje severnoameriška letalska družba, ki ji načeluje znameniti preoceanski letalec Lindberg (v sredini). Njegov namestnik je pa — naš rojak, ing. Jurij Kraigher (X), doma iz Hrašč pri Postojni. Ostale osebe na sliki so drugi člani te družbe.

Prodaja kož divjačine na našem velesejmu. Kakor vsako leto, se vrši tudi letos dne 25. t. m. na prostorih ljubljanskega velesejma prodaja kož naše divjačine, ki jo priredi lovska prodajna organizacija »Divja koža«. Slika nam kaže pogled na lansko prodajo.

Na levi: Novosprejeti Frančiškovi križarji s škofom dr. Rožmanom in voditeljem križarjev za Slovenijo, p. Krizostomom Sekovaničem, v sredini. Zveza Frančiških križarjev je nekak podmladek tretjega reda. Ustanovil ga je že papež Sikst V. in ima namen vzbujati pri mladini ljubezen do Jezusa in Marije. Križarji nosijo blagoslovljen pas, prejemaajo mesečno sv. zakramenté in se zbirajo k skupnim pobožnostim. Vnovič jo je toplo priporočil papež Pij XI. l. 1926. Glasilo slovenskih križarjev je »Cvetje«. Dne 16. p. m. se je vršilo v frančiškanski cerkvi letošnje slovesno sprejemanje novih križarjev, ki jih je sedaj skupno 153. Ob tej priliki je bila cerkev habito polna. Sprejemanje je izvršil sam presviti pomožni škof dr. Rožman. Sprejeti so dobili blagoslovljen pas, križec in sprejemnico. V ospredju vidimo na sliki šest križarjev v visoki uniformi.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Na levi:

Hauffen Heinrich,

zoolog, je bil rojen l. 1836. v Ljubljani. Ferd. Schmid ga je pridobil za zoologijo in speleologijo, nakar je preiskal vso Kranjsko in izdal več znanstvenih del. Pozneje je odšel v Mehiko, kjer je postal kustos muzeja cesarja Maksimiljana. Umrli je 28. junija 1866.

Na desni:

Hauffen Adolf,

germanist in narodopisec, je bil rojen l. 1863. v Ljubljani. Po dovršenih studijah je postal profesor na nemški univerzi v Pragi, kjer je izdal mnogo znanstvenih del. Za nas je najvažnejša njegova obširna monografija »Die deutsche Sprachinsel Gottscheec« iz l. 1895. — Umrli je l. 1930. v Pragi.

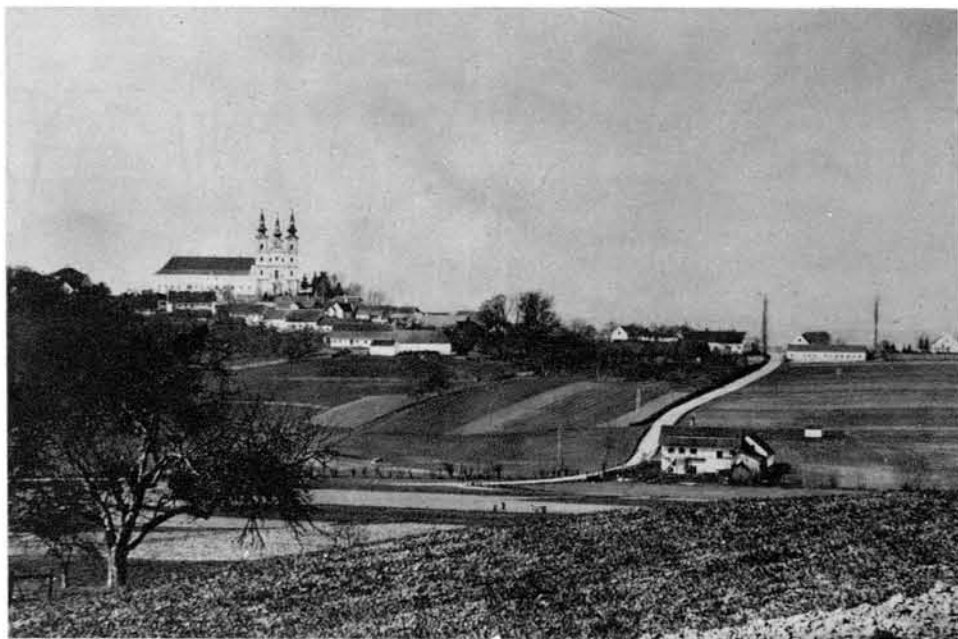
Slovenska vas spomladi

Vsak letni čas ima svoje lepote, toda najlepša je pomlad in jesen. Jesen nas prevzame s svojimi tufovimi barvami pokrajine, zlasti gozdni pomlad pa v čisti svežosti in prsni nemovni življenje tuča v naših srcih.

Pomlad je naša ljubeča, toda maruje tako, kot jesen. Svoje svojstvene lepote nam prinaša in ima hribovje, toda naša slovenska vas razpolaga oba v čudoviti skladnosti, v miru in živovitosti, kot morda redkokateri na svetu.

Te naše ljubke vasice, skromno pristoje pod vznožjem gričkov, s svojimi idiličnimi cerkvicami, s kojitimi znamenji itd., kdo bi jih ne vzljubil in komu ne priraste tako tajno k srcu. Enako je z oblicami teh vasi. Pesera polja, iz katerih človek čuti pulzen in živi, ki ju je vsadil naš kmet vanje, dehteci travniki, v ozadju pa venci gričevja in hribovja, posejani s cerkvicami.

Slovenska vas, v njej je preteklost, sedanjost in prihodnost našega naroda, v njej je vsa njegova moč in zdravje.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah, znana božja pot.

Spodaj: Pomlad v Martuljku. (Foto Kunaver.)

Sv. Pankracij (900 m), ena najlepših razglednih točk ob naši severni meji.

Na levi: Sv. Martin na Pohorju. Spodaj: Rakitna pri Borovnici.

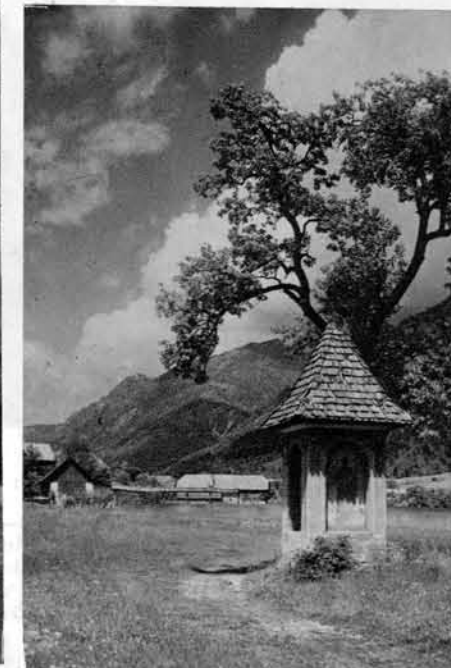
Sv. Urban pri Mariboru, priljubljena izletna točka Mariborčanov.

Spodaj: Motiv iz Mojstrane. (Foto Pavlin.)

Bizovik pri Ljubljani. (Foto Krašovec.)

Št. Vid pri Grobelnem. Spodaj: Loke v Tuhinjski dolini.

Po Kitajski in Azijskih stepah

Neizmerne so še pokrajine v največjem delu sveta, kamor še nikoli ni stopila evropska noga in vse vsebujejo za nas izredne zanimivosti. To je tudi popolnoma razumljivo, kajti tako daleč nam je ta svet in tako popolnoma je različen od našega prav v vsakem oziru, da nam je novo, zanimivo in izredno prav vse, kar beremo ali slišimo o azijskih deželah in narodih. To je tudi vzrok, da segamo slejkoprej tako radi po potopisih, ki nam predočujejo odkritja, spoznanja in opazovanja evropskih raziskovalcev, ki se ne strašijo ne naporov in ne stroškov pri proučevanju teh neizmernih, deloma še docela neciviliziranih pokrajin.

Po nekaterih kitajskih pokrajinah živi prebivalstvo še vedno v skalnatih votlinah. Slika nam kaže te jamske kmete pri mlačvi.

Na levi:

Skupina stavkujočih delavcev demonstrira pod vodstvom vojakov po kitajski mestni ulici.

Spodaj:
Kitajski kaznjenci.

Wilhelm Filchner

znameniti raziskovalec Azije in polarnih krajev na potu.

Spodaj:

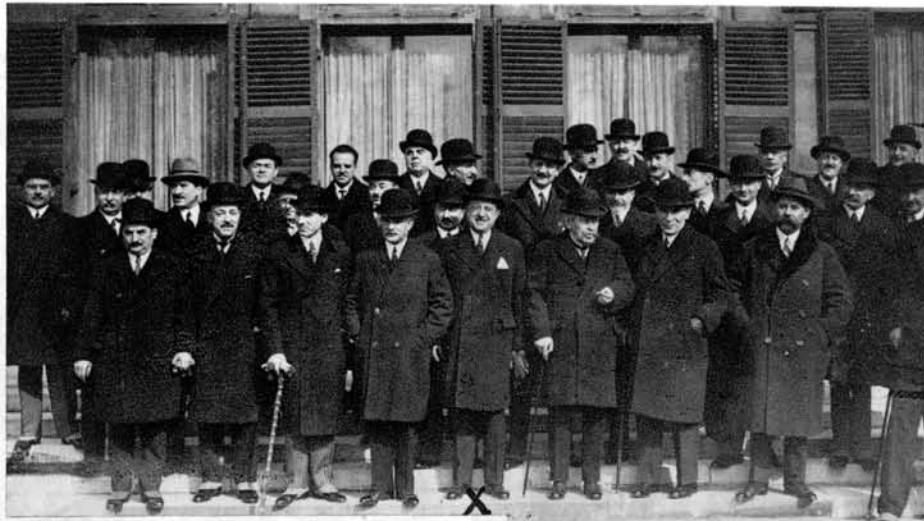
Pogled na karavano evropskega raziskovalca Azije pred odhodom. Spodaj desno v krogu: Motiv iz kitajskega pristanišča, ribiške jadrnice.

Pred kratkim je izšlo v znanem Herderjevem založništvu zopet velezanimivo delo, ki bo gotovo razveselilo in zadovoljilo prav vsakega ljubitelja potopisne literature. Zaslužni raziskovalec W. Filchner je izdal namreč pod naslovom »In China. Auf Asiens Hochsteppen. Im ewigen Eis,« 200 strani in s številnimi slikami ter zemljevidi opremljen popis svojih pestrih potovanj. Knjigo toplo priporočamo vsem.

Spodaj:
Republikansko gibanje
 na Španskem.

Španska preživlja usodepolne dneve. Sedem let je držal kralj Alfonz diktatorja, generala Prima de Rivera, ki s svojimi nasprotniki ni postopal ravno v rokavica. V ječe ali v emigracijo so morali najodličnejše osebnosti, kar je seveda moralo vzbuditi reakcijo v vsem narodu. Nekdanji diktator je sicer padel in odšel v inozemstvo »na odih«. Toda posledice še prihajajo. Po vsej deželi se silno širi republikanska misel in vse kaže, da je dinastija prav resno ogrožena. Naša slika nam kaže burne republikanske demonstracije madridskih dijakov ob priliki povratka njih voditelja Sbarta iz ječe.

Druga Tardieu-jeva vlada.

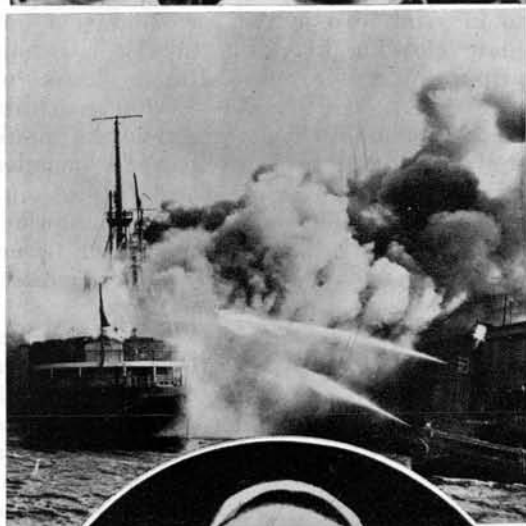
Dne 17. p. m. je demisioniral Tardieu-jev (X) kabinet. Vlado je sestavila nato opozicija z radik. socialistom Chaumemps-om na čelu, toda držala se je komaj 48 ur, nakar jo je sestavil dne 2. t. m. vnovič Tardieu in dobil v parlamentu zaupnico.

Na desni:

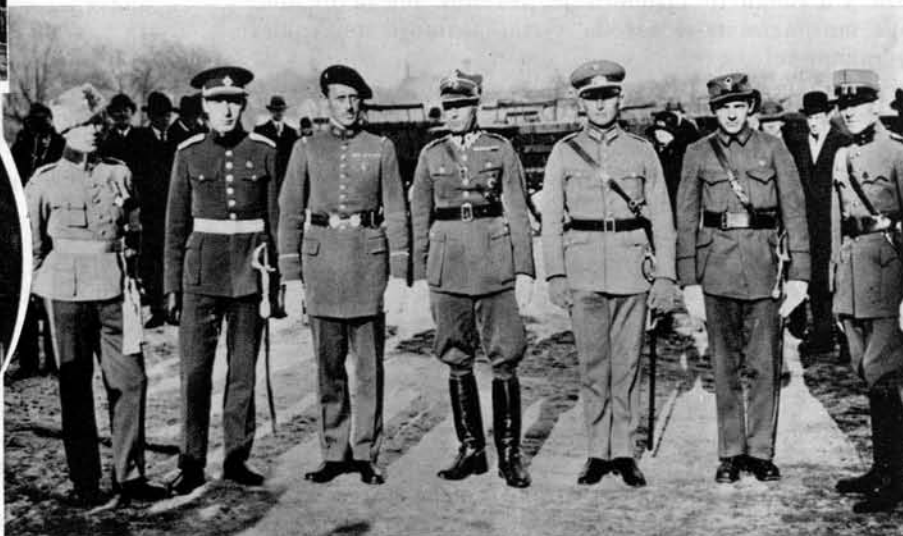
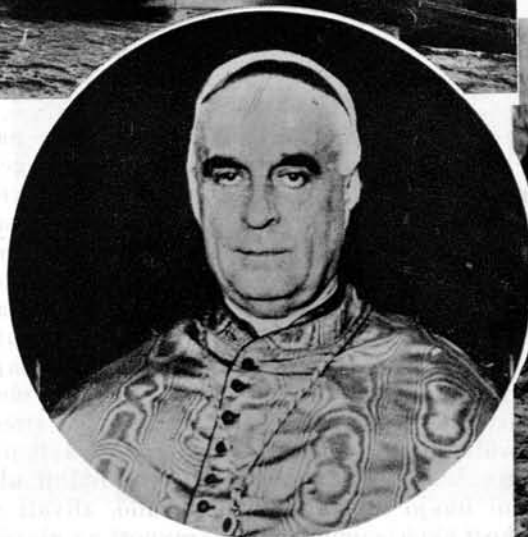
Svedska kraljica Viktorija, ki leži težko bolna v Rimu. Ker je stara že 68 let, se boje za njeno življenje.

Na levi: Nemški parnik »München« gori v njujorški luki. Gasile so ga vse luške požarne brambе, toda zaman in so komaj preprečili, da se niso vneli še sosednji parniki in razne pristaniške naprave.

Spodaj: K velikim mednarodnim smuškim tekmam v Oslu, ki so se jih od 23. do 26. p. m. udeležile tudi delegacije raznih armad. Slika nam kaže od leve na desno: Finca, Čehoslovaka, Francoza, Poljaka, Nemca, Norvežana in Finca.

Spodaj na levi v krogu: Kardinal Merry de Val, državni tajnik papeža Pija X., je umrl 26. p. m. v Rimu, star 65 let.

Iz zbirke:
Mariborski obrazi.

Sportni kotiček

Na desni: Prizor s tekme Ilirija : Gradjanski (Zagreb), ki se je vršila pred kratkim v Ljubljani in končala z 2 : 2. Govedič in Doberle skušata dobiti žogo, podano s krila.

Spodaj: Prizor s tekme Hermes : Svoboda, ki se je vršila 2. marca in končala s 5 : 2 v korist Svobode.

Na desni v krogu: K današnji izbiri plavalni tekmi SK Ilirije: Trener plavalne sekcije SK Ilirije, Deutz, absolvent berlinske visoke šole za telesno kulturo.

A. Derental:

Singapurska krasotica

Povest

6

Raga-Matu je otrešel pepel s svoje smotke. »To je dolga zgodba in še jako romantična povrhu! Najbrž veste — ali boljše rečeno, najbrž ne veste — da se nahaja na Borneu, enem izmed največjih Zondskih otokov (malajsko se zove ‚dežela tisoč in sto gora‘) razen holandskih kolonij tudi angleški protektorat? Zdaj se nahaja pod britanskim pokroviteljstvom več poprej samostojnih kraljestev. Med njimi je tudi dežela Ujong, oziroma Džohor. Začetkom preteklega stoletja se je tja priklatil neki angleški mornar. Pobegnil je z vojne ladje. John Smith mu je bilo ime, prav zares... Zadnji radža v Džohoru in Ujongu se je imenoval Durgan-Sokhoma, ki se je zapletel v dolgotrajno vojno z dajaškimi rodovi. John Smith je vladarju napravil veliko uslugo. Izšolal je po evropskem načinu radževe vojake, sam prevzel poveljstvo in za vselej potolkel Dajake: skriti so se morali v svoje hribe v notranjosti otoka. Po smrti Durgan-Sokhome je izvolilo prebivalstvo Johna Smitha za radžo, ali pa se je morda sam posadil na prestol: kdo bi to vedel! Kratkotomalo, sedanji radža v Ujongu in Džohoru je pravnik onega pustolovskega mornarja in se seveda vselej naslanja na Angleže. Saj razumete?«

»Že razumem. A ne vem, kako se more nanašati vsa ta zgodba na Harum Čandano?«

»Pač! Harum Čandana je zopet vnukinja onega mlajšega brata Durgan-Sokhome, ki bi moral po njem zasesti prestol. Mesto tega pa je nenadoma umrl. Pravijo, da ga je dal zastrepiti John Smith. Njegovi otroci so morali v prognanstvo. Tako se je torej zgodilo, da si mora Harum Čandana služiti kruh na odru, namesto da bi vladala v kraljestvu svojih prednikov!«

»No, potem na njej ne bo mnogo kraljevskega!« je nejeverno pripomnil Rahmanov.

Raga-Matu je skomiznil z rameni. »Tega jaz ne bi rekel! Tukaj se zelo varujejo izročila. V tem oziru razmere niso nič slične onim v Evropi. Tudi je zrastle pod dednim varstvom. Povsod jo spremlja neki starec, ki pazi na njo kakor na punčico svojega očesa. Ta mož je pravi

divjak. Ne bi ga vam priporočal za sovražnika! Poznam ga namreč osebno... Piše se Čelorong, in je potomec uglednega rodu dvornih dednih oprod. Malajsko se zovejo »orang-kaja« in so vladarjevi osebni varuhi.«

»Torej ima ta princesinja-igralka celo lastne dvorjane?«

»Zdi se, da. Ima celo dvorno damo ali prav za prav staro pestunjo. Njeni predniki in Čelorongov oče so tudi morali v prognanstvo z otroki onega nesrečnega brata radže Durgan-Sokhome vred.«

Raga-Matu je vrgel ostanek čirute čez ogrodje balkona na cesto in vstal. »To je vse, kar vam vem povedati. Če zaupate človeku, ki pozna tukajšnje razmere, vam nujno priporočam: nikar ne hodite tej ženski preblizu... Tujec ste... Lahko bi zašli v velike nepriroke.«

»Na primer?« Rahmanov, ki do tega trenutka nikakor ni mislil kraljevski igralki ‚pritti preblizu‘, je nenadoma postal trmast in je hotel ugovarjati. Dozdevalo se mu je namreč, da Raga-Matu zopet po ovinkih namiguje na Kate in jo hoče obvarovati dozdevne nezvestobe njenega soplesalca. Zato je stavil svoje vprašanje z dokaj izzivalnim glasom.

A stari Raga-Matu ni zaman prepotoval vse zemeljske oble; pri sleherni vremenski izpremembi je čutil trganje v udih. Tudi zdaj je Rahmanova samo pogledal, kakor gleda pameten, osivel šimpans dečka, ki ga draži onstran mreže njegove kletke. Rekel je samó: »Moram iti!«, stisnil Rahmanovo roko in odkorakal po balkonskih stopnicah navzdol, neroden in zgrbljen v svoji beli obleki.

Rahmanov je še nekaj časa sedel sam, potem pa je tudi on odšel. Bil je že čas za obisk pri mistres Page, in najbrž so ga pričakovali. A nočaj mu itak ni treba nastopiti v kavarni »Niagari« in bi torej lahko odpadla tudi vaja s Kate... Rahmanov res ni čutil nobenega veselja za obisk pri dobro znani, skoro domači rodbini. Zopet bi moral poslušati, kako občuduje gospa mama njegove plese. Zopet bi moral odgovarjati Kate, katere otroška usteca so vedno rada čvekala neumnosti. Zdaj so mu hodile druge stvari po glavi! In Rahmanov je obrnil hrbet običajni poti, po kateri je hodil do Almeika streeta, kjer je stanovala Kate z mamo. Mesto tega je zavil proti Malajski četrti. Šel je, kakor vsi pešci, po sredini ulice, kajti domačini imajo tu starodavno navado, zlivati vse, kar nanese, skozi okna, mimoidočim naravnost na glavo...